

Opschrift

Vergadering van 15 november 2023

Nummer: 2023_MV_00573

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Emilie Peeters: Mediawijsheid in Gents onderwijs

Raadslid(-leden):

Emilie Peeters - Vooruit

Bevoegd: Evita Willaert

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

In de snel digitaliserende wereld van vandaag spelen scholen een cruciale rol in het ontwikkelen van digitale competenties en mediawijsheid bij jonge Gentenaren. Dit vereist onder andere onderwijs over ethische codes op sociale media, het herkennen van nepnieuws, en het gebruik van nieuwe technologieën zoals AI.

Ondanks beschikbare tools en opleidingen, ervaren leerkrachten vaak beperkte tijd en ruimte om deze onderwerpen aan te pakken, deels door de complexiteit van het probleem en hun beperkte kennis van de sociale media die jongeren gebruiken. Hierdoor reageren scholen vaak reactief op digitale uitdagingen, zoals cyberpesten en ongewenste beelden, wat leidt tot uiteenlopende reacties.

Het ontwikkelen van een proactief sociaal mediabeleid in scholen is een enorme uitdaging, aangezien aanbevelingen vaak traag worden geïmplementeerd en media-educatie meestal beperkt is tot bepaalde vakken. Idealiter zou mediawijsheid worden geïntegreerd in alle vakken en innovatieve leermethoden, om zo kinderen en jongeren effectief te begeleiden in het gebruik van digitale technologieën.

Vraag:

- Hoe worden Gentse leerkrachten opgeleid in mediawijsheid? Wat is het percentage leerkrachten dat de afgelopen twee jaar een cursus hierover heeft gevolgd?
- Bestaat er een algemeen mediawijsheidsbeleid binnen de Gentse stadsscholen? Omvat dit beleid zaken zoals ethische codes voor het gebruik van sociale media en het herkennen van betrouwbare nieuwsbronnen?
- Is er een specifiek beleid of visie binnen de Gentse stadsscholen met betrekking tot cyberpesten en ongewenste beelden op sociale mediaplatforms onder leerlingen? Hoe wordt er in crisissituaties met kinderen en ouders omgegaan bij media-incidenten?

- Hoe wordt in de Gentse scholen gewerkt aan het tegengaan van polarisatie en het herkennen van nepnieuws? Welke vaardigheden worden hierover onderwezen en gebeurt dit binnen specifieke vakken of het gehele curriculum?
- Hoe wordt het juiste gebruik van nieuwe technologieën, zoals AI, geïntegreerd in de lessen?
- Wat wordt er gedaan om Gentse ouders meer vaardig te maken in het begeleiden van het sociale mediagebruik van hun kinderen, gezien hun vaak beperkte kennis op dit gebied en de beperkte bekendheid van beschikbare tools?

Antwoord

Bedankt voor uw vraag. Het is een lange vraag, dus ik zal wel wat tijd nodig hebben om alle deelvragen te beantwoorden. Maar met heel veel plezier natuurlijk.

De digitalisering laat zich inderdaad voelen op zowat alle levensdomeinen. De snelheid waarmee dat gebeurt is op vele vlakken duizelingwekkend, en moet ons alert houden of maken. De digitalisering biedt enorme kansen, maar ook veel uitdagingen. Er is een digitale kloof die lijkt te groeien. Maar er moet inderdaad ook aandacht zijn voor 'mediawijsheid'. We voelen beide noden in onderwijs.

Gisteren, dinsdag 14 november, publiceerde VRT nog een artikel waaruit blijkt dat 7 op de 10 Vlaamse leraren vinden dat ze onvoldoende opgeleid zijn om met nieuwe technologieën om te gaan.

Het zal u niet verbazen dat er intussen tal van initiatieven bestaan om scholen en schoolteams, maar ook leerlingen en ouders te ondersteunen in die oefening. Dat is niet gewoon deel van de leerplannen, het is een brede maatschappelijke opdracht die ook, maar natuurlijk ook niet enkel, bij de scholen ligt.

Voor ik inga op uw vragen wil ik nog twee zaken aanhalen die we best vooraf meegeef:

- Na corona werden met de relancemiddelen die de stad vrijmaakte, projecten opgezet in het kader van **e-inclusie**. Dat werd aangestuurd vanuit District 09, en kantelde intussen in bij het Onderwijscentrum Gent. Hieruit ontstonden tal van projecten. Het uitgangspunt was de strijd tegen digitale ongelijkheid (denk aan: leenlaptops en digipunten), waarbij de focus vooral ligt op gezinnen en ouders. Het pedagogische luik is dan vooral voor de pedagogische begeleidingsdiensten.
- Vanuit Europa werd een enorm budget vrijgemaakt waarmee Vlaanderen o.m. de **Digisprong** heeft geïnitieerd. Scholen kregen daarbij grote bedragen waarmee ze stappen konden zetten inzake digitalisering.

Ik doorloop verder in volgorde van uw vragen.

Hoe worden Gentse leerkrachten opgeleid in mediawijsheid? Wat is het percentage leerkrachten dat de afgelopen twee jaar een cursus hierover heeft gevolgd?

Door de verscheidenheid in het aanbod vanuit de stad, koepels en onderwijsnetten is het niet echt mogelijk om een percentage te geven van leraren die de voorbije jaren een cursus volgden.

Het aanbod van de stad breidde de voorbije jaren wel uit. Dat richt zich zowel tot de individuele onderwijsprofessional als volledige schoolteams over de netten heen. Er is een grote vraag naar dit aanbod omwille van de versterkte digitalisering, maar ook omdat

scholen de digisprong op een goede manier willen vorm geven. Het is een ding om laptops te voorzien, het is nog iets anders om ook te weten hoe je ermee aan de slag kan gaan.

Scholen hebben immers een grote vrijheid om die middelen te gebruiken. Ze kunnen er laptops mee aankopen voor hun leerlingen, maar evengoed ander beleid mee vorm geven. Het aanbod bestaat uit ondersteuning voor digitale communicatie, versterken digitale (basis)vaardigheden, professionaliseren schoolteams, opzetten van een ICT-beleid ... Ik geef een aantal voorbeelden mee:

- Opleiding mediacoach. De voorbije twee jaar werden netoverschrijdend 45 mediacoaches opgeleid. Deze coaches worden het aanspreekpunt voor alles wat betreft digitale media en mediawijsheid. Er is dit schooljaar een focus daarbij op cyberpesten.
- Onderwijscentrum speelt daarbij ook de rol van toeleider naar deze initiatieven. Dat gebeurt o.m. via een lunchsessie.

Er is ook de (Vlaamse) beleidstool Mediawijsheid die scholen gratis kunnen gebruiken. Deze helpt hen een beleid op te stellen rond sexting, cyberpesten, digitale inclusie, ... Ik wil nog even benadrukken dat het aanbod is vanuit het flankerend beleid dat we voeren. Daarnaast zijn er tal van andere initiatieven die vanuit de onderwijsnetten zelf uitgaan.

Bestaat er een algemeen mediawijsheidsbeleid binnen de Gentse stadscholen? Omvat dit beleid zaken zoals ethische codes voor het gebruik van sociale media en het herkennen van betrouwbare nieuwsbronnen?

Nemen we voor het antwoord samen met vraag 5: Hoe wordt het juiste gebruik van nieuwe technologieën, zoals AI, geïntegreerd in de lessen?

Ja. Binnen het Stedelijk Onderwijs Gent (SOG) hebben we ervoor gekozen om de Vlaamse digisprong subsidies aan te vullen om dit beleid te kunnen vormgeven, een beleid dat bestaat uit drie delen. Enerzijds is er de hardware: in overleg met al onze scholen hebben we ervoor gezorgd dat er zowel voor de leerlingen als voor de leerkrachten laptops beschikbaar zijn, met de nodige softwarelicenties. Daarnaast zetten we in op de ondersteuning van de scholen in het uitbouwen van hun ICT-beleid en als derde pijler zet het SOG in op de ondersteuning en professionalisering van het onderwijzend personeel zelf.

Om de scholen hierin te ondersteunen, wordt er trapsgewijs gewerkt. Elke school heeft een vaste ICT-coördinator, bij wie leerkrachten met vragen heel laagdrempelig kunnen aankloppen. Om ervoor te zorgen dat de ICT-coördinatoren niet te veel bezig moeten zijn met technische vragen, heeft SOG over de scholen heen een ICT-cel opgericht, om die technische ondersteuning te kunnen oppakken en op die manier de ICT-coördinatoren in de scholen te ontzorgen. Als derde, maar zeker even belangrijke, pijler, heeft het SOG ervoor gekozen om in de pedagogische begeleidingsdienst twee pedagogische begeleiders ICT in te zetten, om leerkrachten ook didactisch te kunnen ondersteunen.

De pedagogische begeleidingsdienst van het stedelijk onderwijs biedt ook jaarlijks vormingen aan. Dat is een wisselend aanbod. Enkele voorbeelden zijn: mediawijsheid, lerend netwerk Digisprong, acties en lesmateriaal rond phishing, de Instagrampagina 'Niet normaal digitaal' van Stedelijk Onderwijs Gent – ook heet leuk om eens te gaan kijken, echt een aanrader om te volgen. Daarop staat info over haatspraak, mediacoach, beleidstools ...

Hoe scholen en leerkrachten deze nieuwe technologieën concreet integreren in de les, daar is geen eenduidig antwoord op. Elke school heeft immers de autonomie om binnen het overkoepelende kader hun eigen pedagogisch project vorm te geven, aangepast aan de eigen werking. Het belangrijkste lijkt me dat schoolteams daarin ondersteund kunnen worden en dat – als ze vragen hebben – daarvoor terecht kunnen bij de ICT-coördinatoren, de pedagogische begeleidingsdienst en de ICT-cel.

Is er een specifiek beleid of visie binnen de Gentse stadsscholen met betrekking tot cyberpesten en ongewenste beelden op sociale mediaplatforms onder leerlingen? Hoe wordt er in crisissituaties met kinderen en ouders omgegaan bij media-incidenten?

Ik heb hier in een vorige commissie uitgebreid geantwoord op deze vraag. Er is een bestaand beleid dat scholen informeert en ondersteunt. Die informatie staat verzameld op verschillende platforms. Dat beleid wordt ook actief uitgedragen via communicatie en via het vormingsaanbod.

Hoe wordt in de Gentse scholen gewerkt aan het tegengaan van polarisatie en het herkennen van nepnieuws? Welke vaardigheden worden hierover onderwezen en gebeurt dit binnen specifieke vakken of het gehele curriculum?

Ik beantwoord deze vraag even overkoepelend, dus breder dan ons eigen Stedelijk Onderwijs Gent.

Het begrip ‘fake news’ staat beschreven in de nieuwe leerplannen van het basisonderwijs, wat een heel goeie zaak is. Het staat ook in de eindtermen van het secundair onderwijs. Er is dus aandacht in de lessen hiervoor, aangezien dat wordt opgelegd vanuit de leerplannen. Zoals gezegd heeft elke school de pedagogische vrijheid om daaraan invulling te geven, waardoor er niet één antwoord is op de vraag hoe scholen dit aanbrengen. Belangrijkste is dat wel degelijk onderdeel vormt van de lessen, en dat elke leerling daarin dus wordt onderwezen en versterkt.

Wat wordt er gedaan om Gentse ouders meer vaardig te maken in het begeleiden van het sociale mediagebruik van hun kinderen, gezien hun vaak beperkte kennis op dit gebied en de beperkte bekendheid van beschikbare tools?

Onderwijscentrum Gent heeft i.s.m. verschillende partners meerdere projecten lopen waarop scholen kunnen intekenen om ouders te versterken op het vlak van digitale vaardigheden, mediaopvoeding ... We bereikten hiermee al 400 ouders en gezinnen. Ik geef graag enkele voorbeelden.

- Digikriebels is een reeks van 4 lessen voor ouders van kinderen uit de derde kleuterklas of de derde graad lager onderwijs. Opzet is om het ‘digitale’ zelfvertrouwen bij die ouders te verhogen. Dat gebeurt door hen:
 1. Kennis te laten maken met de digitale communicatie van de school;
 2. Te ondersteunen in het begeleiden van hun kinderen bij digitaal schoolwerk;
 3. Te leren werken met educatieve sites en apps.
- Digihulp aan huis. Dit richt zich tot ouders van leerlingen in de 1ste graad secundair onderwijs. Zo worden ze heel concreet ondersteund bij de digitale communicatie van en met de school.
- Er waren ook workshops ‘mediaopvoeding’.
- Een cruciale rol spelen ook de vele initiatieven studieondersteuning. Door de specifieke werking ondersteunen ze niet enkel de leerlingen, maar bereiken ze ook de ouders.

Tot slot vermeld ik ook graag de Opvoedingswinkel. Zij begeleiden ouders op heel veel verschillende vlakken, en ook daar komen ‘mediawijze’ thema’s aan bod. Denk maar aan cyberpesten, sociaal mediagebruik van hun kind(eren) – een vraag waar ouders ook echt mee zitten, ...

Ik wil aan dit alles nog toevoegen dat dit uitgebreide aanbod het resultaat is van een samenwerking tussen verschillende stadsdiensten. Zij zijn verenigd in een netwerk e-inclusie waarbij ze een gemeenschappelijke visie nastreven in Gent.

Om af te ronden, collega. In uw vragen lees ik een terechte bezorgdheid over de impact van de digitalisering. Die bezorgdheid kwam hier de voorbije commissies ook aan bod bij andere vragen. Het is goed dat we hier allen alert voor zijn. We leveren al heel wat inspanningen. Zowel met de stedelijke diensten als binnen de scholen zelf. Maar het zal een blijvende inspanning vergen om iedereen mee aan te boord te krijgen en te houden. Dat is ook een maatschappelijke opdracht, waarbij ik iedereen oproep om zich zelf ook heel ‘wijs’ te gedragen, in het bijzonder ook op sociale media.
